

Dreams: Allegories for Life

Parasha Miketz

לע"נ א"מ חנה בת אברהם דוד

1 Parashat - Miketz

It happened at the end of two years to the day: Pharaoh was dreaming that behold! — he was standing over the River, when behold! out of the River there emerged seven cows, of beautiful appearance and robust flesh, and they were grazing in the marshland. Then behold! — seven other cows emerged after them out of the River — of ugly appearance and gaunt flesh; and they stood next to the cows on the bank of the River. The cows of ugly appearance and gaunt flesh ate the seven cows of beautiful appearance and robust, and Pharaoh awoke. He fell asleep and dreamt a second time, and behold! seven ears of grain were sprouting on a single stalk — healthy and good. And behold! seven ears, thin, and scorched by the east wind, were growing after them. Then the seven thin ears swallowed up the seven healthy and full ears; Pharaoh awoke and behold! — it had been a dream.

And it was in the morning: His spirit was agitated, so he sent and summoned all the necromancers of Egypt and all its wise men; Pharaoh related his dream to them, but none could interpret them for Pharaoh.

2 ³³ Now let Pharaoh seek out a discerning and wise man and set him over the land of Egypt. ³⁴ Let Pharaoh proceed and let him appoint overseers on the land, and he shall prepare the land of Egypt during the seven years of abundance. ³⁵ And let them gather all the food of those approaching good years; let them amass the grain under Pharaoh's authority for food in the cities, and safeguard it. ³⁶ The food will be a reserve for the land against the seven years of famine which will befall the land of Egypt, so that the land will not perish in the famine."

3 נזכיר ש"מ - צ"ח רסה

וי"ל ענין חלומות פרעה ע"ד העבדה, שהרי התורה"ק אין בה ספורי דברים בעלמא, וכדאי בספה"ק עבודת ישראל מהרה"ק המגיד מקוניץ זי"ע בענינו שכל ספורי מעשים אשר בתורה הם להדריכנו בדרך ישרה לדעת את ה' ולעבדו, ועפ"ז

3 "א"מ חנה בת אברהם דוד" - R. Sobwednik

The following lies at the root. Man is a finite being. He is burdened with finiteness and he is aware of it. He is simply burdened with finiteness awareness for he himself experiences his finiteness. He does not have to be told that he is a finite, restricted being. He experiences existentially and metaphysically his incompleteness and imperfection, his closeness to nothingness. He knows that his power is restricted, his knowledge nil, his veins ebbing with age. His years are numbered, successes few, frustrations many and in general his existential prospects are bleak.

4 It is a metaphysical and not a psychological awareness. It is a part of the greater awareness of the I-exist awareness. I exist as a living being. I exist as a finite creature. I exist as an imperfect and incomplete being.

This knowledge, even though it is metaphysical, finds its expression also in psychological experiences. It results in man being dissatisfied with himself, disenchanted with the world, in being angry with everyone including himself. It expresses itself in the old-fashioned restlessness of youth, in their disapproving of their parents and in their hating and demonstrating against authority. This knowledge of finiteness finds its expression in the loneliness and desolation of the elderly and also in the fear of the middle-age who are about to become old.

5 There are two paths open to frightened man, and man is a frightened being. Modern man is more frightened than man of old. Interesting is that the point of departure is the same. Yet, the paths lead to opposite objectives. The point of departure is a simple one. The finiteness awareness or as the תהלים calls ממעמקים is inextricably intertwined with the I-awareness. One has to pass through the light of the existential awareness, of the I-exist awareness in order to get to the chilling darkness of non-being. If one can stay forever in the beneficent twilight of a non-reflective matter-of-fact being without soul-searching, without meditating, without trying to equate being with knowing and without subscribing to the old idea that real is only one who knows himself to be real, if one could suspend or at least obscure the I-exist awareness, he would not have to face the fear of death or the finiteness awareness.

6 The answer is at first by avoiding the moral norm which is implied in the finite I-exist awareness. In the finite I-exist awareness there is a moral norm. My span of life is limited. I am burdened with a task which I have to accomplish during that time. I exist and I am duty-bound to utilize or take advantage of my existence to make my contribution. There is a moral norm which is intuitively implied in the I-exist awareness. I cross this world only once, and while I am on my journey through this world I should leave my mark and I should leave traces. I should accomplish something.

7

If one abandons the moral norm implied in the I-exist awareness, the awareness will be eclipsed. It will not be as overpowering. How does one abandon the moral norm? Simply by intoxication, by drunkenness? Not intoxication by alcohol or drunkenness with whiskey, but actually by intoxicating oneself by the rapturous hypnotic hedonic experience. This overpowers man and takes him out of the world of time, of Introspection and anticipation. For hedonic man, time is reduced to one dimension, the present moment. It results in the loss of rationality. Hedonic man joins the hedonic society whose prime objective is to enjoy and not to be overwhelmed either by being or non-being. The hedonic society is not-reflective, non-meditating, non-introspective, non-self-appraising or self-searching. Hedonic society is more or less a democratic society in pursuit of pleasure and happiness. This democratic society invests in minimal

8

There is another society because there is another path which human beings take in order to escape from the finiteness awareness, to engage in illusion and in delusion. The second path leads in the opposite direction. Instead of dimming the I-exist awareness as hedonistic man does and surrendering to sensuous rapture of living, man attempts to enhance and exalt his I-exist awareness. Man travelling along the second path tries to overcome the fear of finiteness through a big lie.

9

In short, man who climbs along the second path wants to defeat his anxiety concerning death and his finiteness through setting himself up as a deity, powerful, wise and creative. The I-exist awareness expands to a larger awareness. I exist as creator, as mighty ruler, legislator and final authority. This method has been employed by all humanists, those humanists who would like to replace transcendental morality with man-made morality. It is certainly true of the marxist world outlook. To say that marxism has taken an optimistic approach to man does not suffice. They not only admire but adore man. They not only idealize man but they idolize man. By setting him up as a deity a certain idolatrous code develops there from time to time, like the cult of Lenin or Stalin or Mao-Tse Tung. Basically, they try to overcome human finiteness and imperfection by idolizing themselves.

10

Of course, if arrogant man wants to erase his finiteness experience through self-idolization he must shift his attention from the individual to the society, from the single person to the group, to mankind. To idolize the individual is non-sensical.

This arrogant society is not pleasure seeking. Not at all. On the contrary, an ascetic streak runs through this society. In the name of some doctrine or code, man-made of course, they appeal for sacrifice.

מדינת מצרים - חוקה ומפותחת בחכמותיה יותר משאר מדינות העולם, וחכמיה וחרטומיה

הם משכבה העליונה של העם, ובעיני הנצח מטרידה את מוחם, חיי האדם הוא כחלום יעוף כצל עובר... ומה הם האמצעים להנצח את חייו שלא יהי האדם כבן-לילה? היה ואיננו, ולהבל דמה, והמצויאו חכמת החרט והכתב לחקוק על ניר ואבנים מאורעות הזמן שיהיו לזכרון לדורות, וחכמת החניטה לחנט את גופי המלכים שמתו שיתקיימו לזמן רב, וכזה דימו להנצח את חיי האדם על האדמה, המצאות שונות, המצאות חדשות שהן קולם נשמע בכל התבל. מצאו תיקון לגוף, ואיה התקון לנשמת האדם? הקימו אלילים לאלפים ולרבבות, האלילו את כחות הטבע, האלילו את כח השליט בעם, והקרובים אליו נהנים מהשפעתו ומתקיפותו, משתחיים לו ואוכלים מפת המלך, ומה נעשה בשביל יחר העם מהשכבה התחתונה האכרים ובעובדים שהם דלים ורעבים? כלום וכלום, אין צורך לדאוג בשבילים, אין להם שוב מעמד בחברה, כי אין זכות לדלים ושפלים, יש שליטים ויש נשליטים, ככה היה וככה יהיה.

12 אבל רוח היא באנוש... וכל אדם נברא בצלם אלקים, וכשמשפילים את האדם משפילים את האלקים כביכול, ולא נברא האדם להאליל את האדם, להאליל את השליט, את כחות הטבע, כי לא דרכו דרכיהם, ולא מחשבתו מחשבותיהם, נאום ה', ויש אפשרות בידי אדם לדחות את הקץ אבל לא לבטלו, ותכנית ה' תתמלא במלואה בכל הודה ותפארתה, כי לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבאות.

13

ויהי בימים ההם חטאו משקה מלך מצרים והאופה לאדוניהם מלך מצרים, זכוב נמצא בכוס פוטירין שלו, וצוררו בלחמו, ופתאום נשמע קול מרד בארץ, קול של אי-שביעה והסתפקות בממשלה הקיימת, לא נזכר שם פרעה כי אם מלך מצרים, ואין מלך בלי בחירת העם, ואם העם רעב וצמא, גם מאכלו ומשקהו של המלך לא יטעם לו, הצרורות שאוכלים העם, והזכוכים שעוקצים אותם יגיעו גם לפרעה... אמנם יש עצה ותרופה להשקיט את המרודים שמשביתים את שלום טוב המדינה, וישם את שר המשקים ואת שר האופים במשמר בבית האסורים, ואם זה לא מועיל, לתלות אותם על העץ.

כל הלומד פרשה זו יתמה על מה שנבהל פרעה וקרא לאסיפה נחוצה של כל שריו וחכמיו שיפתרו חלום מגוחך, הלא חלומותיו היו לכאורה משאות של טפשות ומה המקום להתפעמות רוחו. וכי ידע שיש בהחלומות איזה התגלות על מה שעתיד להקרה, עד כדי שיטרידו את מנוחתו!

ונראה שהנה הילוך מחשבתו של פרעה היה שבכל התנגשות של ב' צדדים יתגברו הרבים על המעטים, וכן יפלו החלשים תחת יד הגבורים, ולפיכך ישב שקט ושאנן על כסאו ולא פחד ממרד וממעל מאת יושבי ארצו. אבל בראותו פתאום מראה המורה היפך הרהורי דיומא שלו, ובחלומו אכלו החלשים להגבורים, אז אחזתו חיל ורעדה אולי מתכוון נגדו מרידה שתצליח על אף היותה על יד מעטים וחלשים. לכן שלח וקרא לכל חרטומי מצרים וחכמיה, שראה בחלומו מהפכה מדינית.

ולפי"ז לא במקרה קוראים פרשת מקץ בימי חנוכה, להורות על "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" מעין חלום פרעה.

אבל רוח היא באנוש... שאינו מרגיעו, ובחשכת הלילה פרעה חולם ויראה פרות ושבלים רעות מראה דקות ושדופות קדים שכולעים את הפרות הבריאות והשבלים המלאות, ותפעם רוחו, הוא נדהם, קם משנתו, וישן, והחלום אינו מניחו וחוזר אליו, ושוב הנשמה שבקברו מדברת אליו בלשונה, ולחצת את מצפונו לבו... והשליט החזק נהפך לרפה אונים, היחכן דבר כזה, שאותם שבלים הרקות והרעות יבלעו אותו ואת כל השכבות העליונות שבעם? היחכן שישנם זכותים להפתחים והגרועים שבעם, היתכן.

ובא הפותר הצודק שלעבד נמכר והושם בבור מאסר על לא עול שמרגיש את דמעת העשוקים ואומר: יתכן ויתכן! והקץ ממחר לבא, אלא שבהפיכת השכבות והעלאת השכבה התחתונה על העליונה לא ישתנה כלום, ועבד כי ימלך גרוע ואכזרי מקודמו. והעצה היא שפרעה ישתמש בכח ממשלתו לדאוג ולהסיק את צרכי העם, ויפקד המלך פקידים על ארץ מצרים... ויצברו בר ואוכל להאכל את היקרים, ולא רק מארצך אלא מכל הארץ שיבאו לשבר בר ואוכל...

ובזה עשה יוסף הצדיק המהפכה הראשונה בעולם, פתרונו של יוסף הצדיק הוא שהמדינה והמלכות יהיו כמכשירים לטובת האדם, ולא שהאדם יהי' כמכשיר בידי המלך השליט, כי כל העולם כולו של הקב"ה הוא, ובמקום גדלותו שם אתה מוצא ענותנותו, וגדלותו של האדם והמדינה נמצאת באותה מדה שמשתמשים בה לעזור את העניים, הדלים והרעבים, ובה מכינים את הרקע למילוי רצון

ה' ולממלכתו על הארץ. הרבה גלגולים עברו על העולם מעת פתרונו של יוסף. יש שקיבלו פתרונו לזמן מסויים ואח"כ דחו אותו לגמרי, יש שקיבלו אותו במקצתו ולא ככולו ולא הסכימו להיות כשלוחי ה' בהטבת העולם, אלא שהמליכו את עצמם להיטיב את העולם והכריזו, "לא אלאקים פתרונים כי אם לנו", והביאו קללה תחת ברכה לעולם. אבל למרות כל הגלגולים שעברו מעת חלומו של פרעה ופתרונו של יוסף, החלום והפתרון קים בעולם, וגלגלי העולם המאוכנים זזו ממקומם, וכאשר נשקעים בדרכם בטיט היון, בא החלום והפתרון, ומוציאים ומרעידם, כי רוח היא באנוש... ובה נפתרה בעית הנצח, לא הכח הפיזי והאמנה האלילית הם מכשירים לנצחיות, ודוקא החלום והפתרון האידיאלי קונה נצחיות בעולם... כי ברוב חלומות והבלים הרבה את האלקים יראו.

Now we shall examine the Jewish approach to the finiteness awareness. How do we handle it? We saw modern man use two different paths, an arrogant one and a hedonic one. Jדות objected to both solutions. ידות asserts that the I-awareness can never be cast off, suppressed or changed by man. Man must abandon the hedonae as a big lie. He must reconcile with the finiteness awareness and abolish all traces of spiritual gluttony.

Principal #1: Man cannot and must not attempt to suspend the finiteness awareness for the latter is intrusion into the texture of the I-exist experience. Hence, man alone is unable to free himself of all the symptoms of that awareness, such as the feeling of loneliness, boredom, frustration, anguish or fear. Science will never solve the metaphysical problem of man. With all respect for psychiatrists, they will never heal man from the experience of אין ממעמקים or מן המצר קראתי ייה. We are not speaking of psychiatric problems but of metaphysical problems that express themselves psychologically. Man is certainly incapable of defeating death. Salvation of man can come only from G-d. His compassion will heal man from the anxiety of being incomplete, finite and transient. Certainly not fear of death nor death itself can ever be eliminated by man.

Man's insecurity lies at the very root of prayer. Without man's insecurity there would be no prayer. The latter is the response to human insecurity stemming from the ממעמקים awareness. Prayer bears witness to the unalterable fact that man is always in need. ידות emphasizes the petitionous aspect of תפלה. The prologue and epilogue are only of secondary importance. The act of praying is a religious response to need, to the experience of צרה, of distress, existential straits, narrowness, when man feels pressed and defeated. Many passages in the תורה will confirm that the link of צרה with תפלה.

However, prayer in ידות is not just a recital. It is a world outlook and a way of life. The halachic term for תפלה, עבודה שבלב. You must work to translate prayer into your daily life, into your being.

Prayer signifies a consecrated life. יהדות believes that man is not cast into this world in vain. He is burdened with an assignment. Each man, in the opinion of יהדות is anointed by the Almighty to contribute something to redemption, to a great redemption. In other words, a drop of the holy oil, שמן המשיח, was placed on every Jew. He is called to participate in the great march of generations who have been blazing the trail for the מלך המשיח since the dawn of our history. Each Jew is the herald, the harbinger of the מלך המשיח. Each Jew is a מלך המשיח in miniature because he blazes the trail for the great מלך המשיח. Each Jew has a messianic assignment. And each Jew should think I was born for one purpose only, to serve G-d. This is the prayerful way of thinking.

23

The hedonistic society as well as the tyrannical arrogant society attempt to overcome human finiteness, the מעמקים awareness by substituting public memory for metaphysical immortality.

יהדות did not accept it. On the contrary, it considered the quest for having ones name recorded in history as sheer vanity. The individual as such can never become a historical figure. Only the covenantal community is perpetuated by history and has claim on historical immortality. The service rendered to the community is recorded. The private life of the individual is never recorded. The very moment the service is completed, history is not concerned with him anymore.

24

G-d requires of man the highest of all sacrifices, genuine anonymity. G-d hates glamour and certainly vain glory. The actor appears on stage for a short while, plays his or her part humbly and disappears immediately without receiving applause. Man stands in the limelight as long as he is the משיח, anointed and consecrated to the covenantal community. The very moment he finishes his job, the light are dimmed or rather extinguished.

26 Inspiration: Insight - Manchester Rev - pg 86

manner in which Yosef spoke to Pharaoh upon being brought before the king for the first time to interpret his dreams. No less than five times does Yosef underscore to the heathen king that all is from Hashem:

Yosef answered Pharaoh, saying, "That is beyond me. It is Elokim Who will respond with Pharaoh's welfare" (41:16). "The dream of Pharaoh is a single one. What Elokim is about to do He has told to Pharaoh" (41:25). "It is the matter that I have spoken to Pharaoh: What Elokim is about to do He has shown to Pharaoh" (41:28). "As for the repetition of the dream to Pharaoh twice, it is because the matter stands ready before Elokim and Elokim is hastening to accomplish it" (41:32).

We would expect that such talk be directed to someone who possessed some degree of Heavenly awe, or who could at least be inclined toward such awe. It would seem, though, that invoking the name of Hashem when speaking to Pharaoh would achieve little, if anything. Egypt was a place steeped in idol worship and immorality; all the greatness that Pharaoh was later to see in Yosef, his father, and brothers would not sway the king from his heathen doctrines.¹ Would it not have sufficed for Yosef to state once that the dream and its interpretation were Divinely ordained? What did Yosef hope to accomplish in speaking of Hashem again and again?

With this precise recounting of Yosef's words to Pharaoh, the Torah is revealing a deeper message in Yosef's interpretation and subsequent advice. It is a message directed not at Pharaoh, but at ourselves. Yosef's frequent mention of אֱלֹהִים, Elokim, as the Source of the dream and what it foretold, conveys the timelessness of his words; for a situation and solution that is Divinely ordained serves as a lesson for all time. Let us understand this lesson.

25

הוא אהרן ומשה (ו כו). פרש"י יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות שמקדים משה לאהרן לומר ששקולין כאחד. הוא דבר תמוה שמשה היה אדון הנביאים ורבן של כל העולם ועל ידו ניתנה התורה ואיך אמר שאהרן שקול ויש לפרש בשני דרכים, א) דכיון דגם אהרן היה בשליחות ה' להוציא את ישראל, אף שכח משה גדול משל אהרן, מ"מ כיון שגם אהרן הוצרך להיות בזה, הן שוין בזה, שבחלק שהגדול צריך לקטן הוא חולקין בריחה. ב) דכיון דאהרן עשה כל ימיו בשלימות כל רצון השי"ת שהיה אפשר לו לעשות הוא שקול כמשה, אף שמשה היה גדול דלכך היה עליו יותר דברים, מ"מ כיון ששניהם עשו מה שנצטוו ונשלחו כפי יכלתם הגדול הן שוין במעלה. ובארתי הא דב"ב דף י" ע"ב דיוסף בריה דר' יהושע הלש אינגיד א"ל אבה מאי חוית א"ל - עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה, א"ל עולם ברור ראיתי, שתמוה מאד איך אמר שהוא עולם הפוך, הא דאי בעה"ז האדם רואה רק לעינים ותחת הוא עולם האמת. אבל צריך לומר דראה שגם בעולם האמת אומרים שהם עליונים אלו שהיו ידועים בכאן עליונים, ועל התחתונים שהם תחתונים, ומ"מ היו העליונים למטה והתחתונים למעלה, ולכן אמר שהוא עולם הפוך. והשיב לו אביו שהוא עולם ברור משום שהקב"ה אינו בא בטרוניא ותובע מכל אחד רק כפי כחו, ולכן אלו שכחם קטן בכשרונותיהם וכדומה אבל עשו כפי כחם קיימו שליחותם בעה"ז ולכן הם למעלה, והעליונים אף שהם יותר גדולים ועשו יותר מעשים טובים מהתחתונים אבל היו יכולים לעשות יותר תורה ומעשים לפי כשרונותיהם וכוחותיהם ונתרשלו קצת לכן הם למטה, וא"כ נמצא שבעשו שניהם כפי כחם הם שקולים במדרגה.

In the opening chapter of Mesilas Yesharim, R' Moshe Chaim Luzzato writes:

Our Sages of blessed memory have taught us that man was created solely to delight in [closeness to] God and to derive pleasure from the splendor of His presence, for this is the quintessential delight, the greatest pleasure that is to be found. The place where this pleasure may be derived is actually the World to Come, which was created with the prerequisites that are needed for this. However, the pathway to reach this place of our desire is this world, as our Sages of blessed memory said (Avos 4:21): "This world is like a corridor to the World to Come."

The means which bring man to this goal are the mitzvos regarding which God, Blessed is His Name, has commanded us. The only place where these mitzvos can be performed is this world.

It is related that shortly before his death, the Vilna Gaon grabbed hold of his tzitzis and burst into tears, saying, "Through observing the mitzvah of tzitzis, one can merit to bask in the glory of the Shechinah (Divine Presence). In this world, the mitzvah of tzitzis can be obtained for a little bit of money. In the next world, it cannot be obtained at all." The Gaon had countless numbers of good deeds to his credit. Yet he cried, for he understood that is there no end to accumulating mitzvos. Every additional mitzvah means that much more הנאת ויו השכינה, pleasure from the splendor of the Shechinah, in the Next World.

Thus are our days in this world ימי השבע, days of abundance, when one has unlimited opportunity to gather and store abundant merits for the ימי הרעב, days of famine, of the future when this opportunity will be no more. Every Jew should emulate Yosef by being an איש נבון ורחם, a discerning and wise man (41:33), and make the most of the precious years that he is allotted on this earth.

30

Through the course of a day, one often comes upon moments of 'famine,' when his spiritual strength is strained and he is in need of chizuk, spiritual support, to overcome the trials of the hour. How one has utilized his moments of 'abundance' will spell the difference between success or failure during rough times, for it is the moments of שבע that must fuel those of רעב. As we have seen, the daily recitation of one hundred blessings is meant to instill in us awe of Hashem, and, as Rambam said, should cause us to be ever cognizant of Him.

The three daily tefillos are prime sources of daily spiritual sustenance. In fact, Kuzari compares the tefillos to the three daily meals; in the same way that each meal provides a person with the necessary nourishment to sustain him until the next meal, each tefillah provides one with the necessary spiritual strength until the time for the next tefillah has arrived. Of course, this is only said for one whose tefillos are recited in the proper manner, particularly with regard to kavanah, concentration.

Rambam, in Hilchos Berachos (1:1), writes:

It is a positive Torah commandment to recite a blessing after eating a meal... The Sages decreed that one should recite a blessing over every food and only then partake of it... They also decreed that one recite a blessing after all eating and drinking...

In the same way that one must recite a blessing when deriving pleasure, so must he recite a blessing before doing any mitzvah, and only then should he perform it. The Sages also established many blessings in the way of praise and thanksgiving and in the manner of supplication, even when not deriving pleasure or performing a mitzvah, so that one be ever cognizant of his Creator.

Thus, all blessings can be divided into three categories: blessings of pleasure; blessings of mitzvos; and blessings of... praise, thanksgiving, and supplication, so that one be ever cognizant of his Creator and be fearful of Him.

29

That the blessings established by Chazal are actually a means of acquiring yiras shamayim, Heavenly fear, is expressed in a Talmudic passage. "R' Meir said: A person is obligated to recite one hundred blessings each day, as is written (Devarim 10:12): ועתה ישראֵל מה ה' אֵלֶיךָ שָׁאֵל מֵעַמָּךְ [כִּי אִם לִירֵאָה אֶת ה'...] "And now, Israel, what does Hashem your God ask of you? [Only that you fear Hashem...]" (Menachos 43b). Rashi (ibid.) understands this teaching as derived from the word מה, what, which is homiletically read as מאה, one hundred. The verse would then be saying, "One hundred [blessings] is what Hashem your God asks of you, so that you fear Hashem..."

31 ילקוט לרמב"ם

לאחר שפטר יוסף לפרעה את החלום, הוא מציע לו לקחת איש נבון ורחם שיהיה אחראי על איסוף האוכל של השנים הטובות. הקשה מו"ר הג"ר אליהו לאמיתן זצ"ל לשם מה דרושות תבונה וחכמה לתפקיד הזה, הרי לצורך אגירת המזון ואיסונו דרוש יותר איש מסודר וחרוץ?

ותירץ שאמנם נכון, אילו היתה זו אגירה רגילה, לא היה יוסף מעלה את ההצעה של חיפוש אחרי נבון ורחם. אבל כאן בכל זאת דרושה היתה תבונה מיוחדת. דבר ידוע הוא שבשעת שובע - ובמיוחד שובע גדול כפי שנאמר בפתרון החלום - ישנו זילזול בהערכה כלפי האוכל. מכיון שידועים שהשפע מצוי אף אחד אינו חוסך ואף אחד אינו מקמץ. לעומת זאת בשעת בצורת, או בכל מצב של חוסר אוכל בגלל איזו סיבה שהיא, קופצים על כל גרגיר של חטה. כל שיירי מזון נחשבים אז למעדני מלכים, כידוע מן הסיפורים על עיתות מצוקה ר"ל.

כאשר באים לאגור מזון שבע שנות שבע, עבור תקופה מאוחרת יותר של שבע שנות רבע צריכים לפתח תחושה של שנות רעבון בזמן של השפע. רק מתוך תחושה כזו יוכלו

לצבור בר כראוי. לפיתוחה של תחושה כזו אין מספיק אדם בעל כושר ארגון. לזה יש צורך באיש נבון ורחם. החכם רואה את הנוול, לא רק יודע את הנוול. אלא רואה אותו לנגד עיניו. הוא מסוגל להתייחס אל הנוול כאילו הוא נמצא כבר. בתבונתו ידע לכלכל את מעשיו בדרך הנכונה ולחיות בשנות השבע עם השגות של שנות רעב. ולכן, רק איש נבון ורחם יוכל לנצל על מלאכת קיבוץ האוכל לקראת שנות הרעב.

32

היוצא מן הדברים שכל אדם ואדם מישראל צריך לסגל לעצמו את מעלת "איש נבון ורחם" ולמדוד בכל עת את ערכי המעשים על פי היחס אליהם בעוה"ב. לא לזלזל חלילה בשום מצוה ולא לדחות שום הזדמנות של עשיית מצוה בין אם היא קלה וק"ו אם היא חשובה. אם יזכור תמיד את ה"רעב" למצוות בעוה"ב, יעזור לו הדבר להזדרז בקיום מצוות בעוה"ב בחשק ובשמחה.

⁵ Joseph dreamt a dream which he told to his brothers, and they hated him even more. ⁶He said to them, "Hear, if you please, this dream which I dreamt: ⁷ Behold! — we were binding sheaves in the middle of the field, when, behold! — my sheaf arose and remained standing; then behold! — your sheaves gathered around and bowed down to my sheaf."

⁸ His brothers said to him, "Would you then reign over us? Would you then dominate us?" And they hated him even more — because of his dreams and because of his talk.

⁹ He dreamt another dream, and related it to his brothers. And he said, "Look, I dreamt another dream: Behold! the sun, the moon, and eleven stars were bowing down to me."

34 Torah Studies - Ed. R. Sack - pg 62

Firstly, Joseph's dreams begin with an image of service, of bread earned by labor: "We were binding sheaves." But this idea is wholly absent from the dreams of Pharaoh, in which food is seen as coming without any effort. Blessings which come from G-d to the Jew are good to the point of perfection.

Thus they must come in response to effort. For that which is received without having been worked for—the "bread of shame"—lacks something, namely, that man has been a partner in its creation. But that which derives from outside the realm of the holy—the food of which Pharaoh dreamt—is not wholly good, and can therefore sometimes come gratuitously, without effort.

Secondly, Joseph's dreams represent a progression from lower to higher forms of perfection. They begin with "ears of corn"—individual ears, each separated from the next. They progress to "sheaves"—where things which were apart have been bound into a unity. And then, in the second dream, we pass to the sun, moon and stars—the things of the Heavens. Even at the physical level, sheaves are more valuable than ears, and jewels (the earthly counterpart of the stars³) more precious than sheaves.

But in Pharaoh's dreams, the order is reversed: From cows we descend to corn, from the animal to the vegetable kingdom. The natural order would in any case have been the opposite, for the condition of the cows, both healthy and lean, would depend on whether they feed from rich or meager corn. Within each dream there is the same notion of descent or decline. First appear the healthy cows and corn, then the lean, to the point that the good is wholly consumed by the bad. And this order is preserved in their interpretation. First came the seven years of plenty, followed by the decline to the seven years of famine, until "all the plenty shall be forgotten, and the famine shall consume the land"

From all this we learn a specific lesson. When a person believes that he can receive benefits or blessings without effort, merely as a result of certain natural causes, he can be sure that this belief derives from his "animal soul," the unspiritual side of his nature. For at this level, there can indeed be benefit without effort. But he must equally be aware that the things of this realm are continually in a state of decline: He will, in the end, be left with nothing.¹² Were he, on the other hand, to labor in the service of G-d, he would be assured of the promise, "You have toiled and you have found." He will "find" from Heaven more than he has labored for. And always, as he progresses, he will be "ascending in holiness."

⁴⁴ Pharaoh said to Joseph, "I am Pharaoh. And without you no man may lift up his hand or foot in all the land of Egypt." ⁴⁵ Pharaoh called Joseph's name Zaphenath-paneah and he gave him Asenath daughter of Poti-phaera, Chief of On, for a wife. Thus, Joseph emerged in charge of the land of Egypt. ⁴⁶ Now Joseph was thirty years old when he stood before Pharaoh king of Egypt; Joseph left Pharaoh's presence and he passed through the entire land of Egypt.

187 - פתח תורה 38

הנה מצות חינוך היא להתרגל במעשי המצוות ובתורה להתרגל בתורה. ולכאורה הוא כאשר מתרגל נעשה כמצות אנשים מלומדה. וע"כ שמצות חינוך ענינה להתרגל שיהי' מוסיף והולך בכל עת ובכל יום יהיו בעיניו כחדשים. וזה חנוך לנער עפ"י דרכו גם כ"י יוקין לא יסיר ממנה. היינו שלא יסיר מענין החינוך, שבכל יום יהי' לו חינוך והתחלה מחדש. וזהו ענין חנוכה, שאחר שפטר מעליהם עול היונים האוריים עשו חינוך והתחלה לעבודת הש"י וחינוכו את המגורה והמזבח, וזה מאיר ובה בכל שנה שמתעוררים בלב ישראל רצון חינוך להתחיל מחדש בעבודתו. אך באופן זה שיהי' כל יום בעיניו כחדשים ושלא יסור מהחינוך. וזה שאמרו ב"ה מוסיף והולך בנרות להורות על

ענין נכבד זה. וע"כ תמיד חל חנוכה בפרשתו של יוסף שזוהי מדתו כשמו יוסף ה' לי בני אחר. וע"כ הוא נקרא חי. שכאשר מוסיף בכל יום הוא חי. וזה שאמר יעקב רב עוד יוסף בני חי שהוא במדרגת חי מוסיף והולך. כי לולא זה אי אפשר הי' להשאר בצדקו במצרים. ואמרו ז"ל (סוכה נ"ב): יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום. וע"כ אם האדם אינו מתחדש בכל יום בחיות חדשה רק עושה בקרירות ומצות אנשים מלומדה בורא היצירה חוק ממנו. אבל כשהוא עושה בחיות חדשה או הקב"ה עוזרו נמי בכל יום בכחות חדשים:

- Summary:
- Pharaoh's dreams:
  - Arrogant society - response to I- awareness
  - Dissatisfaction among the masses
  - Dreams: masses consuming the elite
  - Solution: the elite benefit the masses
  - Prayerful life – dedicated to our missions
- Pharaoh's dreams:
  - Preparation from time of plenty to times of famine
  - This world in regard to the next world
  - Constant awareness in our lives
  - Moments in our lives
  - Life needs effort expended
  - Life: Yosef – constant renewal